

EAPC - Gestió de la informació: transparència i protecció de dades

Com portem les obligacions de transparència? (2a part)

19-12-2022

En l'[apunt precedent](#) feia una avaluació general sobre el grau de compliment de les obligacions imposades per la legislació de transparència, i em centrava en la part de publicitat activa, és a dir, en la informació que cal publicar als portals de transparència.

Com a primera consideració general, em referia a la situació de doble velocitat en el grau de compliment, cosa que està directament relacionada amb la dimensió i els recursos de cada subjecte obligat. En efecte, en les organitzacions grans el nivell d'adequació és més elevat que en les que disposen de menys mitjans. I després d'aquesta consideració general em referia a les informacions concretes que s'han de publicar en les quals es repeten més deficiències, segons l'[informe d'avaluació del Síndic de Greuges](#) publicat el primer semestre d'enguany.

En aquest segon apunt d'anàlisi del grau de compliment de les obligacions de transparència em centraré en les obligacions relatives al dret d'accés a la informació pública, qüestió que també forma part de l'informe d'avaluació anual del Síndic.

1. Mecanismes en què el Síndic basa l'avaluació del dret d'accés

L'avaluació que es fa a l'informe del Síndic de Greuges sobre el dret d'accés a la informació pública es basa en dos mecanismes:

1.1 Formulari adreçat als subjectes obligats

En primer lloc, es remetent uns formularis en els quals el Síndic demana als subjectes obligats que facilitin dades d'índole diversa sobre la gestió de les sol·licituds d'accés.

Les respostes a aquests formularis permeten destacar algunes deficiències de tipus organitzatiu, com ara que només un percentatge ínfim d'administracions (3%) té establert un procediment per gestionar les sol·licituds d'accés, de manera que s'incomplixen les determinacions dels articles 19.2 i 27.4 de la Llei 19/2014, del 29 de desembre, de transparència, accés a la informació pública i bon govern (LTC).

També destaca el percentatge baixíssim de subjectes (7%) que han designat un òrgan o una unitat a fi que executi les funcions que corresponen a les unitats d'informació. Sobre això, l'article 3 del Decret 8/2021, de 9 de febrer, sobre la transparència i el dret d'accés a la informació pública (RLTC), està expressament dedicat a aquestes unitats, que desenvolupen tasques relacionades amb la coordinació, la comunicació, el suport i l'assessorament a les unitats dependents i a la ciutadania en l'àmbit de la publicitat activa i l'accés a la informació pública. I el precepte esmentat obliga a designar una unitat o òrgan que dugui a terme aquestes funcions, amb independència de quina en sigui la denominació, que correspon decidir a cada organització.

1.2 Mecanisme del "ciudadà ocult"

El segon mecanisme per avaluar el grau de compliment són les sol·licituds formulades mitjançant el sistema del "ciudadà ocult", que consisteix a presentar sol·licituds d'informació que en aparença formula una persona, però que en realitat les fa el Síndic de Greuges a fi de dur a terme l'informe d'avaluació. Cal remarcar que la informació sol·licitada no és sempre la mateixa, sinó que varia en funció del tipus d'entitat i dimensió. En total, s'han sol·licitat fins a 12 informacions diferents, de manera que s'ha reduït al mínim la possibilitat que les administracions receptores detectin que les sol·licituds obeeixen a la finalitat d'elaborar l'informe d'avaluació anual.

Aquest conjunt de sol·licituds d'accés a informació promogudes pel Síndic de Greuges s'han adreçat a dues de cada tres entitats locals, i el percentatge és encara superior en altres administracions públiques, com ara l'Administració de la Generalitat i el seu sector públic. És, doncs, una mostra prou significativa per donar validesa als resultats obtinguts.

2. Aspectes a destacar sobre l'avaluació del dret d'accés a la informació pública

Del resultat obtingut a partir d'aquestes sol·licituds efectuades mitjançant la tècnica del "ciudadà ocult" es pot destacar, positivament, que gairebé totes les administracions permeten tramitar la sol·licitud per mitjans electrònics.

Per contra, com a valoració negativa, cal mencionar les deficiències següents:

- Encara hi ha moltes administracions que incompleixen l'obligació de disposar al portal de transparència d'un formulari de sol·licitud d'accés a informació pública, la qual cosa obliga de vegades a utilitzar la instància genèrica.
- Són ben poques les administracions que en rebre la sol·licitud d'accés comuniquen a la persona sol·licitant la informació que exigeixen els articles 27.5 de la LTC i 56.2 del RLTC, en consonància amb el que estableix l'article 21.4 de la Llei 39/2015. En compliment d'aquests preceptes, dins dels 10 dies següents a la recepció de la sol·licitud cal comunicar aquesta recepció a la persona sol·licitant, i facilitar-li un seguit d'informació (data d'entrada al registre electrònic; unitat i persona responsable de la tramitació; òrgan competent per resoldre; efectes de l'eventual silenci administratiu i recursos a interposar en cas de manca de resolució expressa). Es pot prescindir d'aquesta comunicació només en el cas que es notifiqui la resolució –o la comunicació substitutiva– dins del termini indicat de 10 dies.
- En molts dels casos en què l'Administració va considerar que la sol·licitud era imprecisa, el requeriment d'esmena corresponent es va efectuar per telèfon, cosa que impedeix deixar-ne constància, a banda que dificulta que es dugui a terme segons el que estableix l'article 28 de la LTC. En efecte, cal recordar que la suspensió en el còmput del termini només és possible si el requeriment es fa per escrit; a més, s'hi ha d'advertir la persona sol·licitant que es considerarà que desisteix de la sol·licitud si en el termini de 10 dies no concreta la informació a la qual pretén accedir.
- En un 20% de les sol·licituds d'accés, l'Administració no va dictar i notificar la resolució corresponent, ni tan sols després que el sol·licitant requerís la informació davant la manca de resposta. I en les

sol·licituds en què es dicta resolució, en una tercera part dels casos es va fer extemporàniament, és a dir, més enllà del termini d'un mes.

En definitiva, que malgrat els vuit anys que han passat des de l'aprovació de la LTC, encara queda molta feina a fer per aconseguir que el conjunt d'administracions públiques catalanes compleixin plenament les obligacions que imposa la normativa de transparència.

En tot cas, s'ha de reconèixer el paper importantíssim de l'informe d'avaluació que cada any elabora el Síndic de Greuges, fruit d'una anàlisi exhaustiva que permet formular unes consideracions i recomanacions molt útils per a les administracions públiques, i que constitueixen una ajuda inestimable per aconseguir l'efectivitat plena del dret a saber que tenim totes les persones.

Carles San José Amat

Consultor i formador al sector públic en matèries de transparència, protecció de dades i procediment administratiu en general